

הנושא השבועי:
פורים

"הלומד על מנת לעשות,
מספיקין בידו ללמוד וללמוד
לשמור ולעשות" (אבות ד' ה').

הלכה למעשה

פרשת תצוה
שבת פורים
התשפ"א

הלכה למעשה

הלכות הנוהגות בפורים – דיני פורים משולש

מתנה לאביון יהיה כשיעור סעודה של פת במשקל שלש ביצים, או שווי סעודה כזאת. [שזה כ - 10 מעלה, כל אחד כפי כוחו].

ה). יום שישי שהוא י"ד באדר, מותר בעשיית מלאכה לבני ירושלים, שלא נהגו איסור בעשיית מלאכה בפורים אלא בזמנו, דהיינו ביום ט"ו, אבל כשמקדימים קריאת המגילה לערב שבת, לא נהגו איסור כלל. ומכל שכן שמותר להסתפר לכבוד שבת. ואמנם יש מרבני ירושלים שפסקו להחמיר בזה, אבל אין דבריהם מחוורים להלכה, והעיקר להקל בזה. והמחמיר להסתפר יום או יומיים קודם תבוא עליו ברכה. אולם ביתר ערי הארץ המנהג שלא לעשות מלאכה בערב שבת, הואיל והוא פורים שלהם בזמנו, ורק להסתפר לכבוד שבת מותר.

ו). ביום שבת בירושלים יש לומר 'ועל הנסים' בכל תפילות השבת ובברכת המזון של סעודות השבת, שהרי הוא יום ט"ו באדר, שהוא פורים של כרכים המוקפים חומה, שירושלים נמנית עליהם. ומוציאים בשחרית שני ספרי תורה, וכשמסיים המשלים קריאת פרשת השבוע, ואומר קדיש, קורא המפטיר בספר שני פרשת 'וַיָּבֹא עִמְלֶק' עד סופה. [ואין צריך לכפול הפסוק האחרון]. ואומר קדיש, ומפטיר 'פְּקֹדֹתַי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמְלֶק', כהפטרת שבת זכור. וביתר ערי הארץ מוציאים ספר תורה אחד וקוראים בפרשת השבוע, ומפטירים גם כן הפטרת השבוע.

ז). אף על פי שאין עושים סעודת פורים בשבת בירושלים, שאז ט"ו באדר, אלא ביום ראשון שהוא ט"ז באדר, מכל מקום נכון לעשות עוד מנה מיוחדת לכבוד פורים ולצרפה לסעודת שבת, ולשתות יין או שכר ויתר משקאות, לזכר הנס.

ח). ביום ראשון שולחים מנות איש לרעהו, שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעים הרי זה משובח. ויש מחמירים לשלוח מנות גם בשבת [במקום שיש עירוב], והמחמיר תבוא עליו ברכה. ואין בזה כל איסור. ובדיעבד כשכבר שלח מנות לרעהו בי"ד, יצא ידי חובה. ומכל מקום טוב ונכון לחזור ולשלוח מנות ביום א' ט"ז באדר. [וביום ראשון בירושלים אין לומר וידוי ונפילת אפים, כיון שהוא יום משתה ושמחה].

ט). כשעושים סעודת פורים ביום ראשון, אין לומר 'ועל הנסים' בברכת המזון, כיון שאינו יום פורים ממש, והוא רק תשלומין לסעודת פורים. ונכון לנהוג לומר 'ועל הנסים' באמצע הרחמן. ואם עשה סעודת פורים במוצאי שבת לא יצא ידי חובה.

א). בשנה זו שחל ט"ו באדר בשבת, נקראים ימי הפורים [בערים המוקפות חומה – כדוגמת ירושלים]: 'פורים משולש', מפני שהלכות הפורים מתחלקות בערים המוקפות לשלושה ימים, כאשר בכל יום יש שתי מצוות. ביום שישי: קריאת המגילה ומתנות לאביונים. ביום שבת: מזכירים בתפילות ובברכת המזון 'על הניסים'. [ובשחרית קוראים במפטיר "ויבוא עמלק"]. וביום ראשון: משלוח מנות וסעודת פורים. ולהלן נבארם ביתר ביאור. וערי הפרוזות [כדוגמת תל אביב] שעושים פורים בכל שנה בי"ד אדר, אין להם פורים משולש, [שי"ד באדר אינו חל לעולם ביום שבת], והם השנה יחגגו את פורים כרגיל.

ב). מי שנאנס ולא קרא את המגילה ביום שישי, והוא מהמוקפים, אף על פי כן לא יקרא את המגילה בשבת שהוא יום ט"ו. וכן נער שנעשה בר מצווה בשבת שהוא יום ט"ו אדר אינו רשאי לקרוא המגילה בשבת. וטוב שיגמרו [שני אלו] את ההלל בשבת בלי ברכה.

ג). לכתחילה מצווה מן המובחר לקרות המגילה בעשרה, לפרסומי ניסא. ואם אין שם עשרה, קוראים את המגילה בפחות מעשרה בברכותיה בתחילה, אבל לא יברך ברכה אחרונה על המגילה אלא בעשרה, שאין ברכה אחרונה אלא מנהג, ולא תיקנו לאומרה אלא בציבור. וכן הקורא את המגילה בביתו להוציא את בני ביתו ידי חובתן, יברך עליה שלשת הברכות שלפני המגילה, אבל לא יברך לאחריה ברכת האל הרב את ריבנו, ואפילו כשקוראים המגילה בזמנה הדין כן. ואם יש שם עשר נשים ששומעות המגילה לצאת ידי חובה רשאי הקורא לברך לאחריה, כיון שעל כל פנים יש בזה פרסומי ניסא. ואפשר שאפילו קטנים וקטנות שהגיעו לחינוך מצטרפים לעשרה לפרסומי ניסא לברכה אחרונה.

ד). המתנות לאביונים יש לחלקם לעניים ביום שישי, מפני שעניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, [שבשעת הקריאה, מרוב חיבת הנס הלב פתוח לתרום בעין יפה לטובת העניים]. וכל המרבה במתנות לאביונים הרי זה משובח, שאין לך שמחה גדולה כאדם המשמח לב עניים יתומים, אלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלה דומה לשכינה, שנאמר: "לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נְדָבָאִים". וחובת מתנות לאביונים, שתי מתנות שיחולקו לשני עניים. ואף על פי שמצד עיקר הדין די בבתינת פרוטה לכל עני, טוב ונכון לנהוג עין יפה ביום זה במצווה יקרה זו, ושיעור

